

DOI 10.26886/2414-634X.1(37)2020.10

UDC: 519.8:378:343.8-047.22-051(477)(045)

**RESULTS OF THE STUDY ON THE STATUS OF PROFESSIONAL
COMPETENCE FORMATION OF FUTURE PENITENTIARY OFFICERS
OF UKRAINE IN TRADITIONAL TRAINING SYSTEM**

V. Anishchenko, PhD of Engineering sciences, Associate Professor

<http://orcid.org/0000-0002-5062-3789>

Academy of the State Penitentiary Service, Ukraine, Chernigov

The main indicator of the readiness for future activity of penitentiary officers of the State Criminal and Executive Service of Ukraine is the professional competence. The problem of its formation study is urgent especially at present, when the whole penitentiary system of our country is being reformed.

The purpose of the article is to determine the results of experimental verification of professional competence level of future penitentiary officers of the traditional training system. In order to achieve the purpose, there were used the study methods as questioning, testing, cadets and students' practical tasks in solving juridical situations, writing essays, interviews and others.

The article presents the results of the study of professional competence level of future penitentiary officers of Ukraine, who obtain higher education at the first (bachelor's) and second (master's) levels of education. The professional competence level of future officers of the State Criminal and Executive Service of Ukraine was determined by cognitive, activity, motivational, motivational and volitional, axiological and professional and personal criteria.

The provided study results of the status of professional competence formation of future penitentiary officers in the traditional training system

indicate the need for methodological improvement of the training system which in the future will become the basis for the author's concept development for the graduate officers` training of the State Criminal and Executive Service of Ukraine.

Keywords: penitentiary officer, professional competence, service quasi-professional activity, criteria of the level of professional competence formation, professional development.

кандидат технічних наук, Аніщенко В. А. Результати дослідження стану сформованості професійної компетентності майбутніх офіцерів-пенітенціаріїв України в умовах традиційної системи навчання / Академія Державної пенітенціарної служби, Україна, Чернігів

Професійна компетентність майбутніх офіцерів Державної кримінально-виконавчої служби України є головним показником їх готовності до майбутньої діяльності. Проблема дослідження її сформованості є актуальною особливо на теперішній час, коли відбувається реформування всієї пенітенціарної системи нашої країни.

Метою статті є визначення результатів експериментальної перевірки рівня стану сформованості професійної компетентності у майбутніх офіцерів-пенітенціаріїв в умовах традиційної системи навчання. Для досягнення мети були використані такі методи дослідження: анкетування, тестування, виконання курсантами і слухачами практичних завдань щодо вирішення ситуацій юридично-правового характеру, написання есе, співбесіди та інші.

У статті представлені результати дослідження рівня стану сформованості професійної компетентності майбутніх офіцерів-пенітенціаріїв України, що здобувають вищу освіту на першому (бакалаврському) та другому (магістерському) рівнях освіти. Рівень

професійної компетентності майбутніх офіцерів Державної кримінально-виконавчої служби України визначався за пізнавальним, діяльнісним, мотиваційно-вольовим, аксіологічним і професійно-особистісним критеріями.

Отримані результати дослідження стану сформованості професійної компетентності майбутніх офіцерів-пенітенціаріїв в умовах традиційної системи навчання свідчать про необхідність методологічного вдосконалення системи навчання та в подальшому стануть основою у відпрацюванні авторської концепції ступеневої підготовки офіцерів Державної кримінально-виконавчої служби України до професійної діяльності.

Ключові слова: офіцер-пенітенціарій, професійна компетентність, службова квазіпрофесійна діяльність, критерії рівня сформованості професійної компетентності, професійний розвиток.

Вступ. Вимоги до формування професійної компетентності для офіцерів-пенітенціаріїв значно зростають у зв'язку з особливостями їх квазіпрофесійної службової діяльності, імплементацією у вітчизняне законодавство міжнародних практик у галузі поводження з ув'язненими та боротьбі із злочинністю, запровадженням пробації, розвитку пенітенціарного менеджменту та загальносвітових інформаційно-інноваційних процесів, що стають впливовим фактором на створення нових підходів та вибору інноваційних методів навчання майбутніх офіцерів ДКВС України. Проблеми вдосконалення системи професійної підготовки офіцерів-пенітенціаріїв широко розглядаються закордонними та вітчизняними науковцями і практиками галузі права, педагогіки та психології. Так можна відзначити наукові праці Дж. Макгакіна [1], Э. Койла [2], А. Либлінга [3], Д. Прайса [3],

Г. Шеффера [3], В. Болотова [4], І. Зимньої [5], П. Дармограя [6], О. Торічного [7], В. Синьова [8], О. Тогочинського [9] та інших.

Разом з тим практичні співробітники кримінально-виконавчої системи вказують на те, що багато випускників приходять на службу до установ виконання покарань не зовсім підготовленими. Саме тому аналіз традиційної підготовки майбутніх офіцерів ДКВС України та пошук уніфікованої моделі формування професійної компетентності, критеріїв та показників її сформованості, цілісного науково-методичного забезпечення процесу навчання, під час якого відбувається здобуття важливих знань, набуття вмінь та навичок, є актуальним і потребує більш детального дослідження.

Формулювання мети статті та завдань.

Метою статті є визначення результатів експериментальної перевірки стану сформованості професійної компетентності у майбутніх офіцерів-пенітенціаріїв в умовах традиційної системи навчання.

Відповідно до мети дослідження було визначено наступні завдання: 1) здійснити опитування методом анкетування курсантів першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів вищої освіти Академії Державної пенітенціарної служби; 2) здійснити опитування методом анкетування науково-педагогічних викладачів Академії Державної пенітенціарної служби для з'ясування їхніх уявлень про якість і зміст підготовки майбутніх офіцерів Державної кримінально-виконавчої служби України; 3) опрацювати результати проведеного експерименту.

Виклад основного матеріалу дослідження. З'ясування стану сформованості професійної компетентності майбутніх офіцерів в умовах ступеневої професійної підготовки є важливим напрямком дослідження на сучасному етапі відпрацювання певної концептуальної

ідеї щодо покращення результатів їх навчання в Академії ДПтС та отримання ними певних стійких самоутверджень щодо мотивації вдосконалення особистісної професійності протягом всього терміну службово-професійної діяльності в установах виконання покарань.

В експерименті брало участь 226 курсантів 3–4 курсів першого (бакалаврського) та 85 слухачів другого (магістерського) рівнів вищої освіти. Також до проведення експериментальних заходів на констатувальному етапі було залучено науково-педагогічних працівників Академії Державної пенітенціарної служби (далі – Академія ДПтС) для з'ясування їхніх уявлень про якість і зміст підготовки майбутніх офіцерів Державної кримінально-виконавчої служби України (далі – ДКВС України), розуміння викладачами сучасних вимог до якості і змісту освітньо-професійних програм підготовки, що висуваються нормативними документами Міністерства освіти і науки України. На констатувальному етапі експерименту метою опитування викладачів було також виявлення резервів та можливостей освітнього процесу щодо якості професійної підготовки майбутніх офіцерів до професійної діяльності, з'ясування рівня відповідності науково-педагогічних працівників вимогам навчального закладу щодо формування в курсантів професійних властивостей, ціннісних орієнтацій, установок і переконань.

Рівень професійної компетентності майбутніх офіцерів Державної кримінально-виконавчої служби України здійснювався за такими критеріями – пізнавальним, діяльнісним, мотиваційно-вольовим, аксіологічним і професійно-особистісним із застосуванням їхніх показників.

Відповідно до показників пізнавального критерію у дослідженні були визначені рівень засвоєння курсантами і слухачами знань теорії прийняття управлінських рішень та основ пенітенціарного

менеджменту; знань основ пенітенціарної педагогіки та специфічних особливостей педагогічного процесу в установах виконання покарань; знань кримінально-виконавчого права та кримінально-виконавчого процесу, сучасних міжнародних стандартів поводження з ув'язненими; знань господарської діяльності та забезпечення комунально-побутової діяльності установ виконання покарань; знань основ оперативно-розшукової діяльності; знання основ організації і проведення наукових досліджень.

Для отримання кількісних даних за цими показниками було використано такі методи дослідження, як опитування (письмове та усне), виконання курсантами і слухачами практичних завдань, тестування, письмове вирішення ситуацій юридично-правового характеру, контрольні роботи, есе, а також співбесіди. узагальнити результати застосування різних методів опитувань, тестувань, контрольних робіт тощо і визначити для кожного курсанта або слухача оцінку за кожним показником кожного критерію.

Виконання значного обсягу роботи та застосування певних комп'ютерних програм дозволило визначити певні результати, а саме: близько 12,39 % курсантів мають досить слабкі знання теорії прийняття управлінських рішень та основ пенітенціарного менеджменту, 13,72 % показали слабкі знання основ пенітенціарної педагогіки та специфічних особливостей педагогічного процесу в установах виконання покарань. Але найбільша частка курсантів – 18,14 % показали низький рівень знань господарської діяльності та забезпечення комунально-побутової діяльності установ виконання покарань, а також знання основ організації і проведення наукових досліджень.

Водночас найбільшою є частка курсантів з достатнім і високим рівнем сформованості знань основ пенітенціарної педагогіки та специфічних особливостей педагогічного процесу в установах

виконання покарань (33,63 % та 15,48 % відповідно). Загалом потрібно зазначити, що очевидним є те, що досить не значна частка курсантів продемонструвала високий рівень сформованості професійної компетентності за пізнавальним критерієм (від 7,96 % до 15,48 %). Це, на нашу думку, пов'язано з тим, що учасниками опитування були не лише курсанти випускного (4-го) курсу, а й третьокурсники.

Результати, отримані внаслідок опрацювання тестів, анкет, усного і письмового опитування, контрольних робіт тощо дозволили визначити середній бал за показниками пізнавального критерію сформованості професійної компетентності майбутніх офіцерів ДКВС (бакалаврський рівень освіти). Ці дані представлені у Таблиці 1.

Таблиця 1

**Середній бал за показниками пізнавального критерію
сформованості професійної компетентності майбутніх офіцерів
ДКВС України
(бакалаврський рівень освіти) (n=226)**

Показники	Середній бал
Знання теорії прийняття управлінських рішень та основ пенітенціарного менеджменту.	3,376
Знання основ пенітенціарної педагогіки та специфічних особливостей педагогічного процесу в установах виконання покарань.	3,508
Знання кримінально-виконавчого права та кримінально-виконавчого процесу, сучасних міжнародних стандартів поводження з ув'язненими.	3,398
Знання господарської діяльності та забезпечення комунально-побутової діяльності установ виконання покарань.	3,460
Знання основ оперативно-розшукової діяльності.	3,403
Знання основ організації і проведення наукових досліджень.	3,274
Середнє значення критерію	3,403

Подібно до процедури дослідження курсантів бакалаврату було отримано результати дослідження рівнів сформованості професійної компетентності майбутніх офіцерів ДКВС України для слухачів другого (магістерського) рівня освіти (Таблиця 2).

Таблиця 2

Розподіл за рівнями сформованості професійної компетентності майбутніх офіцерів ДКВС (магістерський рівень освіти) за показниками пізнавального критерію (n=85)

Рівні	Низький		Середній		Достатній		Високий	
Показники	Кількість	%	Кількість	%	Кількість	%	Кількість	%
Знання теорії прийняття управлінських рішень та основ пенітенціарного менеджменту.	9	10,59	22	25,88	33	38,83	21	24,70
Знання основ пенітенціарної педагогіки та специфічних особливостей педагогічного процесу в установах виконання покарань.	7	8,24	15	17,65	38	44,71	25	29,41
Знання кримінально-виконавчого права та кримінально-виконавчого процесу, сучасних міжнародних стандартів поведінки з ув'язненими.	11	12,94	23	27,06	31	36,47	20	23,53
Знання господарської діяльності та забезпечення комунально-побутової діяльності установ виконання покарань.	8	9,41	16	18,82	35	41,17	26	30,59
Знання основ оперативно-розшукової діяльності.	12	14,18	20	23,53	29	34,18	24	28,23
Знання основ організації і проведення наукових досліджень.	6	7,06	19	22,35	32	37,65	28	32,94

Отримані результати дослідження середнього балу за показниками пізнавального критерію сформованості професійної компетентності майбутніх офіцерів ДКВС бакалаврського і магістерського рівнів освіти, дозволили зробити висновок, що слухачі магістратури в цілому мають більш високі бали за всіма показниками та середнім значенням також (3,854 та 3,403 відповідно). Це пояснюється тим, що вони завершили навчання на бакалаврському рівні, пройшли усі види практик та стажування на посаді. Отже, змогли закріпити отримані знання на практиці.

Проте доводиться констатувати, що загалом середній бал за

показниками пізнавального критерію сформованості професійної компетентності майбутніх офіцерів ДКВС України не є надто високим як на бакалаврському, так і на магістерському рівнях. В цілому значення середніх балів відрізняється від показників успішності, що продемонстрували курсанти на підсумкових формах контролю. Це пояснюється тим, що запропонована методика діагностики враховує лише шість основних індикаторів по кожному з критеріїв.

Відповідно до показників діяльнісного критерію під час дослідження був визначений рівень засвоєння курсантами і слухачами умінь планувати, організовувати, контролювати діяльність персоналу установ виконання покарань; вміння організовувати педагогічний процес в установах виконання покарань; вміння орієнтуватися в системі кримінально-процесуального права та в судовій практиці з кримінальних справ; вміння раціонально використовувати економічні важелі та передові методи господарювання з метою залучення засуджених до суспільно-корисної праці; вміти регулювати правові відносини та дотримуватись вимог законності під час виконання кримінальних покарань, як пов'язаних із позбавленням волі, так і не пов'язаних з ним; вміння застосовувати сучасні методики викладання та методів наукової обробки й аналізу інформації. Ці уміння визначено у якості індикаторів для оцінювання відповідно до основних видів діяльності, до яких готуються майбутні офіцери ДКВС України, зокрема управлінсько-організаційної, педагогічно-виховної, юридично-правової, адміністративно-економічної, режимно-оперативної та дослідницької (на магістерському рівні освіти).

Для отримання кількісних даних за цими показниками діяльнісного критерію було використано такі методи дослідження, як виконання практичних завдань, оцінювання дій курсантів під час їх участі у рольових і ділових іграх, опитування (письмове та усне), тестування,

письмове вирішення ситуаційних завдань, контрольні та проектні роботи, метод спостереження. Процедура узагальнення кількісних даних, отриманих по кожному показнику для всіх учасників експерименту була аналогічною процедурі, описаній для пізнавального критерію.

Результати експерименту показали, що найбільша кількість курсантів з низьким рівнем виявилася за показником «вміння застосовувати сучасні методики викладання та методів наукової обробки й аналізу інформації» – 19,47 %. Це пояснюється тим, що на бакалаврському рівні це вміння не є предметом вивчення окремою дисципліною. Цим можна пояснити також малу частку курсантів з високим рівнем сформованості цього вміння – 9,29 % з 226 учасників констатувального етапу експерименту бакалаврського рівня освіти. Щодо вміння організовувати педагогічний процес в установах виконання покарань, то високий рівень його сформованості показали 14,60 % курсантів, а достатній – 36,73 %.

Організаторам освітнього процесу потрібно також звернути увагу на те, що вміння орієнтуватися в системі кримінально-процесуального права та в судовій практиці з кримінальних справ на низькому рівні продемонстрували 35 курсантів (15,49 % опитаних) та 101 курсант на середньому рівні (44,69 % учасників опитування), тоді як 67 майбутніх офіцерів (29,65 %) показали достатній рівень, а 23 учасника опитування – високий (10,18 %).

Водночас найбільшою є частка курсантів з достатнім і високим рівнем сформованості вміння організовувати педагогічний процес в установах виконання покарань (36,73 % та 14,60 % відповідно), а також вміння раціонально використовувати економічні важелі та передові методи господарювання з метою залучення засуджених до

суспільно-корисної праці (37,17 % на достатньому та 14,16 % на високому рівнях).

Результати, отримані внаслідок опрацювання курсантами практичних завдань, оцінювання їхніх дій під час участі у рольових і ділових іграх, опитування (письмове та усне), тестування, письмове вирішення ситуаційних завдань, контрольні та проектні роботи, метод спостереження тощо дозволили визначити середній бал за показниками діяльнісного критерію сформованості професійної компетентності майбутніх офіцерів ДКВС України на першому (бакалаврському) та другому (магістерському) рівнях освіти показали, що слухачі магістратури також в цілому мають більш високі бали за всіма показниками та середнім значенням також (3,821 та 3,400 відповідно). Це також пояснюється тим, що слухачі магістратури завершили навчання на бакалаврському рівні, пройшли усі види практик та стажування на посаді та змогли закріпити отримані уміння і навички на практиці.

Наступним етапом дослідження було з'ясування сформованості професійної компетентності майбутніх офіцерів ДКВС України за мотиваційно-вольовим критерієм. Відповідно до показників цього критерію було досліджено рівень ставлення курсантів і слухачів до професії та прагнення до професійного розвитку; сформованість прагнення до особистої участі у досягненні об'єктивних соціально значущих цілей професії офіцера-пенітенціарія; наявність прагнення до поглиблення знань в юридично-правовій сфері та галузі міжнародного законодавства; сформованість прагнення до запобігання корупційних схем у діяльності установ виконання покарань та рівень мотивації до розкриття та запобігання злочинів; сформованість прагнення до самореалізації в науково-педагогічній діяльності.

Для отримання кількісних даних за цими показниками було

використано такі методи дослідження, як анкетування, тестування, спостереження за діями курсантів і слухачів у різних ситуаціях навчальної та практичної діяльності, експертне оцінювання, мотиваційні есе, співбесіда, методика вивчення здатності до самоуправління в спілкуванні, методика визначення індексу групової згуртованості» Сишора, «Тест-опитувальник рівня професійної спрямованості».

Результати показали, що найбільша частка курсантів першого (бакалаврського) рівня освіти, які показали високий рівень сформованості професійної компетентності (16,81 % та 16,37 % відповідно) зафіксовано за такими показниками мотиваційно-вольового критерію, як позитивне ставлення до професії та прагнення до професійного розвитку, а також прагнення особисто брати участь у досягненні об'єктивних соціально значущих цілей професії офіцера ДКВС України. Щодо низького рівня, то найбільша частка курсантів (15,04 % та 18,14 %), які показали цей рівень сформованості професійної компетентності зафіксовано за такими показниками мотиваційно-вольового критерію, як мотивація до розкриття та запобігання злочинів та прагнення до самореалізації в науково-педагогічній діяльності. Ці результати можна пояснити, зокрема тим, що на бакалаврському рівні освіти курсанти мають ще недостатнє уявлення про особливості професійної діяльності, досить великою є частка тих, хто ще не визначився з напрямками своєї професійної самореалізації.

Водночас серед позитивних аспектів, які характеризують ціннісно-мотиваційну сферу майбутніх офіцерів ДКВС України, можна відзначити досить велику частку тих, хто на достатньому рівні засвідчив прагнення до запобігання корупційних схем у діяльності установ виконання покарань (39,82 %), висловив бажання особисто

брати участь у досягненні об'єктивних соціально значущих цілей професії офіцера ДКВС України (38,94 %), а також прагнення до поглиблення знань в юридично-правовій сфері та галузі міжнародного законодавства(36,28 %).

Подібно до процедури обробки результатів дослідження курсантів бакалаврату з розподілом за рівнями сформованості професійної компетентності майбутніх офіцерів за показниками мотиваційно-вольового критерію та з середнім значенням сформованості цієї компетентності за показниками у балах, були визначені результатами дослідження слухачів магістратури.

Порівняння результатів, у яких було визначено середній бал за показниками мотиваційно-вольового критерію сформованості професійної компетентності майбутніх офіцерів ДКВС України бакалаврського і магістерського рівнів освіти, дозволяє зробити висновок, що слухачі магістратури мають більш високі бали за всіма показниками та середнім значенням (3,502 та 3,943 відповідно). Це пояснюється не лише тим, що магістри завершили навчання на бакалаврському рівні та пройшли усі види практик та стажування на посаді. На нашу думку, такий результат можна пояснити більш чіткими уявленнями про майбутню професію, усвідомленням вимог, що висуваються до фахівців цієї професії, а також прагненням до самореалізації в науково-педагогічній діяльності. Найвищий бал зафіксовано за показником «прагнення до запобігання корупційних схем у діяльності установ виконання покарань» на рівні 4,341 бала.

Проте доводиться констатувати, що за окремими показниками слухачі отримали порівняно не високі бали. Так, наприклад, за таким показником як «позитивне ставлення до професії та прагнення до професійного розвитку» середній бал склав 3,776, а за показником «прагнення до поглиблення знань в юридично-правовій сфері та галузі

міжнародного законодавства» – 3,788.

Для отримання кількісних даних за показниками аксіологічного критерію було використано такі методи дослідження, як анкетування, тестування, «Експрес-діагностика соціальних цінностей особистості», «Експрес-діагностика рівня соціальної ізольованості особистості» Д. Рассела і М. Фергюссона, Т. Дубовицької, методика А. Реана «Задоволеність обраною професією», методика «Ціннісні орієнтації» М. Рокіча, метод спостереження за діями курсантів і слухачів у різних ситуаціях навчальної та квазіпрофесійної діяльності, експертне оцінювання, написання есе, співбесіда. Процедура узагальнення кількісних даних, отриманих по кожному показнику для всіх учасників експерименту була аналогічною процедурі, описаній для інших критеріїв.

Результати обробки експериментальних даних показали, що найбільша кількість курсантів першого (бакалаврського) рівня освіти (42 чоловіки) з низьким рівнем виявилася за показником «освіта й інтелектуальний розвиток» – 18,58 % від усіх опитаних. На нашу думку, це можна пояснити певною «втомою від навчання», прагненням завершити навчання у навчальному закладі і почати власну професійну кар'єру в ДКВС України. Щодо такого показника як «професіоналізм у здійсненні оперативно-розшукової діяльності», то 16,37 % опитаних також опинилися серед тих, хто продемонстрував низький рівень сформованості цієї ціннісної орієнтації. Ми припускаємо, що це пояснюється відсутністю спрямованості майбутніх офіцерів до цього виду діяльності, не чітким усвідомленням специфіки й особливостей виконання завдань і посадових інструкцій щодо оперативно-розшукової діяльності.

Серед показників, за якими виявилася найбільша частка курсантів, які продемонстрували високий рівень сформованості, можна назвати

такі показники, як «корпоративні цінності та робота в команді» (15,48 % опитаних), «повага до ув'язнених і толерантність» (14,60 %), а також «ціннісне ставлення до господарської діяльності УВП» – 14,16 % опитаних.

Після їх узагальнення та математичної обробки було визначено середній бал за кожним показником аксіологічного критерію сформованості професійної компетентності майбутніх офіцерів ДКВС України першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів освіти. Ці дані представлені у відповідно у Таблиці 3 та Таблиці 4.

Треба зазначити, що середній бал за показниками аксіологічного критерію сформованості професійної компетентності майбутніх офіцерів ДКВС України другого (магістерського) рівня освіти, вказує на те, що слухачі магістратури мають найбільш високі бали за показником «освіта й інтелектуальний розвиток» (3,976 бала), а також показником «корпоративні цінності та робота в команді» (3,906 бала).

Таблиця 3

**Середній бал за показниками аксіологічного критерію
сформованості професійної компетентності майбутніх офіцерів
ДКВС України перший (бакалаврський) рівень освіти (n=226)**

Показники	Середній бал
Корпоративні цінності та робота в команді.	3,465
Повага до ув'язнених і толерантність.	3,593
Готовність дотримуватися прав людини по відношенню до осіб, які перебувають в умовах несвободи.	3,531
Ціннісне ставлення до господарської діяльності УВП	3,522
Професіоналізм у здійсненні оперативно-розшукової діяльності.	3,407
Освіта й інтелектуальний розвиток.	3,288
Середнє значення	3,467

Таблиця 4

**Середній бал за показниками аксіологічного критерію
сформованості професійної компетентності майбутніх офіцерів
ДКВС України (магістерський) рівень освіти (n=85)**

Показники	Середній бал
Корпоративні цінності та робота в команді.	3,906
Повага до ув'язнених і толерантність.	3,847
Готовність дотримуватися прав людини по відношенню до осіб, які перебувають в умовах несвободи.	3,953
Ціннісне ставлення до господарської діяльності УВП	3,788
Професіоналізм у здійсненні оперативно-розшукової діяльності.	3,788
Освіта й інтелектуальний розвиток.	3,976
Середнє значення	3,876

Відповідно до показників професійно-особистісного критерію у дослідженні ставилася мета дослідити рівень сформованості професійно-особистісних властивостей, зокрема організаторських здібностей та соціального інтелекту, педагогічного такту і емоційної стійкості, відповідальності, чесності, ставлення до корупційної поведінки, ставлення до права й закону, а також дисциплінованість і працездатність, здатність до науково-педагогічної діяльності.

Для отримання кількісних даних за цими показниками було використано такі методи дослідження, як анкетування, тестування, метод спостереження за діями курсантів у різних ситуаціях навчальної та службової діяльності, експертне оцінювання, есе та співбесіди.

Результати експерименту показали, що найбільша кількість курсантів першого (бакалаврського) рівня освіти з низьким рівнем виявилася за показником «здатність до науково-педагогічної діяльності» – 17,26 % з усіх опитаних. На нашу думку, це пояснюється тим, що на бакалаврському рівні курсанти недостатньо усвідомлено ставляться до формування та розвитку цієї властивості у себе, попри те, що майбутні офіцери вивчають окремі дисципліни, наприклад «Основи педагогіки» та «Пенітенціарна педагогіка». Предметом аналізу

має стати також відносно мала частка курсантів з високим рівнем сформованості цієї здатності – 12,83 % з 226 учасників констатувального етапу експерименту бакалаврського рівня освіти.

Результати аналізу отриманих даних дозволяють констатувати, що 14,16 % курсантів продемонстрували низький рівень дисциплінованості і працездатності під час констатувального етапу експерименту, а високий – всього 13,72 %. Проте, на нашу думку, такі результати не є критичними, бо 43,36 % опитаних з 226 респондентів продемонстрували достатній рівень сформованості цієї властивості.

Заслужують також на увагу дані, отримані за показником «Відповідальність, чесність і нетерпимість до корупційної поведінки». Низький рівень за цим показником показали всього 9,29 % опитаних (21 респондент), а високий – 19,03 % (43). Ще 84 курсанти з 226 показали достатній рівень, що складає 37,17 % від загальної кількості опитаних.

Результати, отримані внаслідок застосування методів анкетування, тестування, методу спостереження за діями курсантів у різних ситуаціях навчальної та службової діяльності, експертного оцінювання, есе та співбесід тощо дозволили визначити середній бал за показниками професійно-особистісного критерію сформованості професійної компетентності майбутніх офіцерів ДКВС України (бакалаврський) рівень освіти.

Результати дослідження слухачів магістратури показали, що найкращі є такі показники, як «Здатність до науково-педагогічної діяльності» та «Педагогічний такт і емоційна стійкість». На нашу думку, такі результати обумовлені поглибленою педагогічною підготовкою під час навчання у магістратурі (слухачі вивчають дисципліну «Методика викладання права» загальним обсягом 120 год. та «Педагогіку вищої школи», обсяг викладання якої складає також 120 год.

Заслужують на увагу також досить високі бали на показниками «Поважливе ставлення до права й закону» (середні бал – 3,941), «Дисциплінованість і працездатність» (середні бал – 3,906), а також за показником «Організаторські здібності та соціальний інтелект» (середні бал – 3,871).

Узагальнення отриманих результатів дослідження щодо значення середніх балів за показниками пізнавального, діяльнісного, мотиваційно-вольового, аксіологічного і професійно-особистісного критеріїв сформованості професійної компетентності майбутніх офіцерів ДКВС України на першому (бакалаврському) (n=226) та другому (магістерському) рівнях освіти, дозволили побудувати загальні таблиці з даними значень середніх балів за всіма критеріями (Таблиця 5 та Таблиця 6).

Таблиця 5

Значення середніх балів за критеріями сформованості професійної компетентності майбутніх офіцерів ДКВС України першого (бакалаврського) рівень освіти) (n=226)

Критерії	Середній бал
Пізнавальний	3,403
Діяльнісний	3,400
Мотиваційно-вольовий	3,502
Аксіологічний	3,467
Професійно-особистісний	3,568
Середнє значення	3,468

Таблиця 6

Значення середніх балів за критеріями сформованості професійної компетентності майбутніх офіцерів ДКВС України другого (магістерського) рівня освіти (n=85)

Критерії	Середній бал
Пізнавальний	3,854

Діяльнісний	3,821
Мотиваційно-вольовий	3,943
Аксіологічний	3,876
Професійно-особистісний	3,949
Середнє значення	3,888

Висновки. Рівень професійної компетентності майбутніх офіцерів Державної кримінально-виконавчої служби України є результатом їх навчальної діяльності під час здобуття освіти на першому (бакалаврському) та другому (магістерському) рівнях освіти. Під час проведення педагогічного експерименту щодо визначення рівня професійної компетентності майбутніх офіцерів-пенітенціаріїв здійснювалося такими критеріями – пізнавальним, діяльнісним, мотиваційно-вольовим, аксіологічним і професійно-особистісним із застосуванням їхніх показників.

Отримані результати дослідження стану сформованості професійної компетентності майбутніх офіцерів Державної кримінально-виконавчої служби України в умовах традиційної системи навчання свідчать про наявність резервів, що мають місце у процесі професійної підготовки, а процес навчання потребує методологічного вдосконалення.

Перспективи подальшого наукового пошуку. Отримані результати педагогічного експерименту стануть основою для обґрунтування авторської концепції ступеневої підготовки офіцерів Державної кримінально-виконавчої служби України до професійної діяльності.

Література:

1. Макгакін, Дж. (2017). *Сучасний в'язничний менеджмент*. Київ, К.І.С.
2. Койл, Э. (2002). *Подход к управлению тюрьмой с позиций человека*. Лондон, МЦТИ.

3. Либлинг, А., Прайс, Д., Шеффер, Г. (2012). *Тюремный работник*. Лондон, «Рутледж».
4. Болотов, В. А. (2003). Компетентностная модель: от идеи к образовательной программе. *Педагогика*, 10, 8–14.
5. Зимняя, И. А. (2004) *Ключевые компетентности как результативно-целевая основа компетентностного подхода в образовании*. Москва. Исследовательский центр проблем качества подготовки специалистов.
6. Дармограй, П. В. (2017). *Формування професійно компетентності майбутніх офіцерів Державної пенітенціарної служби України у процесі фахової підготовки*: автореф. на здобуття ступеня канд. педагог. наук: 13.00.04. Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія. Хмельницький, 7.
7. Торічний О. В. (2016). Потенціал інтерактивних технологій у формуванні фахової компетентності майбутніх офіцерів-прикордонників. *Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України*. Серія: Педагогічні науки, 1, 186–198.
8. Синьов В. М. (1996). Підготовка спеціалістів для пенітенціарної системи. *Проблеми пенітенціарної теорії і практики*, 1, 17-24.
9. Тогочинський О. М. (2015). *Теорія і практика формування соціальної компетентності слухачів та курсантів вищих навчальних закладів МВС України*. монографія. Чернігів, Видавництво «Десна Поліграф», 488 с.

References:

1. Makhakin, Dzh. (2017). *Suchasnyi viaznychnyi menedzhment* [Modern Prison Management]. Kyiv, Ukraine, K.I.S. [in Ukrainian].

2. Koyl, E. (2002). *Podkhod k upravleniyu tiurmoy s pozitsii cheloveka* [Approach to prison management from the point of view of a human]. London, UK, MTSTI. [in Ukrainian].
3. Libling, A., Prays, D., & Shefer, G. (2012). *Tiuremnyy robotnik* [Prison Officer]. London: Rutledzh. [in Ukrainian].
4. Bolotov, V. A. (2003). *Kompetentnostnaya model': ot idei k obrazovatel'noj programne* [Competency model: from idea to educational program]. *Pedagogika* [Pedagogy], no 10, 8–14. [in Russian].
5. Zimnyaya, I. A. (2004). *Klyuchevye kompetentnosti kak rezul'tativno-celevaya osnova kompetentnostnogo podhoda v obrazovanii* [Key competencies as an effective target basis of a competence-based approach in education]. Moskva, Issledovatel'skij centr problem kachestva podgotovki specialistov. [in Russian].
6. Darmohrai, P. V. (2017). *Formuvannia profesiino kompetentnosti maibutnikh ofitseriv Derzhavnoi penitentsiarnoi sluzhby Ukrainy u protsesi fakhovoi pidhotovky* [Formation of professional competence of future officers of the State Penitentiary Service of Ukraine in the process of professional training]: avtoref. na zdobuttia stupenia kand. pedahoh. nauk: 13.00.04. Khmelnytska humanitarno-pedahohichna akademiia [Khmelnytskyi Humanitarian Pedagogical Academy]. Khmelnytskyi. [in Ukrainian].
7. Torichnyy, O. V. (2016). *Potencial interaktyvnyx texnologij u formuvanni faxovoyi kompetentnosti majbutnix oficeriv-prykordonnykh* [Potential of interactive technologies in formation of future officers-frontier guards'professional competence]. *Zbirnyk naukovykh prats Natsionalnoi akademii Derzhavnoi prykordonnoi sluzhby Ukrainy. Serii: Pedahohichni nauky* [Collection of scientific

- papers of the National Academy of the State Border Guard Service of Ukraine], no 1, 186–198. [in Ukrainian].
8. Synov, V. M. (1996). Pidgotovka specialistiv dlya penitenciarnoyi sy`stemy` [Training specialists for Penitentiary System]. *Problemy` penitenciarnoyi teorii i prakty`ky`* [Problems of Penitentiary Theory and Practice], no 1, 17-24. [in Ukrainian].
9. Togochynskyi, O. M. (2015). Teoriya i prakty`ka formuvannya social`noyi kompetentnosti sluxachiv ta kursantiv vy`shhy`x navchal`ny`x zakladiv MVS Ukrayiny` [Theory and practice social competence forming of students and cadets of higher educational institutions of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine. monograph]. Chernigiv, Vy`davny`cztvo «Desna Poligraf». [in Ukrainian].

Citation: V. Anishchenko (2020). RESULTS OF THE STUDY ON THE STATUS OF PROFESSIONAL COMPETENCE FORMATION OF FUTURE PENITENTIARY OFFICERS OF UKRAINE IN TRADITIONAL TRAINING SYSTEM. Innovative Solutions in Modern Science. 1(37). doi: 10.26886/2414-634X.1(37)2020.10

Copyright: V. Anishchenko ©. 2020. This is an openaccess article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License (CC BY). The use, distribution or reproduction in other forums is permitted, provided the original author(s) or licensor are credited and that the original publication in this journal is cited, in accordance with accepted academic practice. No use, distribution or reproduction is permitted which does not comply with these terms.